

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel



Tijdschrift van de Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 17, nr. 65: september 2012

Woord vooraf.

Door Luc Andries.

Na deze natte zomer met heel veel sport zoals de Europese Beker Voetbal voor Landenploegen, de Ronde van Frankrijk en niet te vergeten de Olympische Spelen, valt het leven terug in zijn normale plooi. De scholen zijn gestart en we mochten in september nog genieten van een warm nazomertje.

Deze inleiding betekent echt niet dat wij tegen sport zijn. Immers de Latijnse spreuken: “Mens sana in corpore sano” of “Anima sana in corpore sano” spreken voor zichzelf. Op school werden er steeds weer discussies over gevoerd of sport iets te maken had met cultuur. Zo werd er door onze leraar Nederlands schamper gedaan over de populaire Belgische sporten zoals duivensport, voetbal, vinkenzetterij en niet te vergeten de volkssport nummer één: het wielrennen.

Menig debat over dit onderwerp hebben we klassikaal gevoerd en ten lange laatste hebben wij er onze leraar toch een beetje kunnen van overtuigen dat al deze sporten ook op cultureel gebied hun plaats verdienen. We begonnen te argumenteren met de Olympische Spelen in de Griekse Oudheid. Daar kon de brave man geen opmerking over maken omdat dit algemeen aanvaard is als een essentieel onderdeel van onze beschaving, die namelijk voortvloeit uit de Grieks-Romeinse Oudheid. Het debat verliep veel moeizamer als het over onze populaire nationale sporten ging. We argumenteerden dan dat men bij duivensport en vinkenzetting de evolutietheorieën van Charles Darwin, zonder het misschien te beseffen, toepast (denk maar aan de kweekprogramma's). Deze sporten maken heel zeker deel uit van onze tradities en volkscultuur, want wie herinnert zich niet de zondagen waarop onze duivenmelkers na de mis op hun duiven stonden te wachten en hen binnenriepen met de veelgehoorde woorden: “kom, kom, kom.....”. Helaas merken we voor deze twee hobby's ook een verminderde belangstelling bij onze jeugd. Zou het dan toch zo zijn dat onze maatschappij een gans andere weg ingeslagen is ...?

Wat de andere sporten betreft is het iets moeilijker om een en ander hard te maken, maar toch kunnen we niet ontkennen dat op plaatselijk niveau deze toch zorgen voor een sociaal weefsel waarbij mensen zich kunnen verenigen. Op het nationale en internationale niveau is het wel meer een kwestie geworden van centen, procenten en gemakkelijk gewin. En als we daar bovenop de bedenking mogen maken dat er in deze zware financiële crisis, die ondertussen al bijna vier jaren aansleept, gigantische budgets kunnen vrijgemaakt worden door landen (overheden), bedrijven, oliemiljonairs, roebelmiljardairs en banken om één en ander te financieren of te sponsoren, dan moet mij toch van het hart dat wij als kleine vereniging alleen maar kunnen dromen van één miljardste van al die bedragen.

Nu is dit ook wel het geval voor andere 'grote activiteiten' buiten het sportgebeuren want sponsors willen natuurlijk winst maken op hun reclame-uitgaven en hoe meer volk een evenement trekt, des te meer investeerders staan er te dringen om te steunen of te investeren.

Maar wat hebben wij de laatste maanden gedaan om sponsoring te verdienen? We mochten ons in die tijd verheugen op ontzettend veel groepsbezoeken aan het museum, die allemaal op afspraak gebeuren en begeleid worden door onze vaste gidsen. Deze mensen doen dit al jaren met hart en ziel en besteden hieraan veel tijd. Al de bezoekers van het museum zijn altijd blij verrast over de inhoud en de uitleg die ze krijgen.

Moesten er onder jullie mensen zijn die zich geroepen voelen om af en toe eens te gidsen, gelieve even een seintje te geven bij iemand van het bestuur. U vindt hun adressen op de laatste pagina van dit tijdschrift.

De heemkundedag 2012.

Op zondag 10 juni 2012 werd in Vlaanderen de jaarlijks terugkerende Heemkundedag georganiseerd. Als onderwerp voor deze dag werd dit keer gekozen voor 'Lichamelijke en Huishoudelijke Hygiëne'.

In ons museum, Het Kaske, waren verschillende attributen tentoongesteld om dit thema aanschouwelijk voor te stellen en met als kers op de taart lag er rond de Leuvense stoof een prachtig zandtapijt, gemaakt door Lou Kraayenbrink uit Poppel.

Zand werd vroeger wekelijks, na het grondig poetsen en schuren van de vloeren, gestrooid in allerlei figuren. Het tapijt dat Lou heeft gestrooid was een waar kunstwerk. Hiervan getuigen de foto's op de eerste pagina en hier in het artikel.

Zo kreeg het zandtapijt van Lou Kraayenbrink langzaam vorm:



De fietstocht.

Op donderdag 30 augustus hadden we met een kwalitatieve groep fietsers onze jaarlijkse tocht, georganiseerd door Stan De Kinderen.

Deze keer zijn we vanuit Weelde door de ruilverkaveling naar Poppel gezoefd met de wind in de rug of was het de elektrische ondersteuning bij sommigen.

Verder ging de tocht naar Hilvarenbeek, De Mierden, het Zwartven te Hoge Mierde en langs het Talander (Lusthoven-Arendonk) terug naar het vertrekpunt.

Onderweg heeft de kring getrakteerd aan het mooie Vrijthof te Hilvarenbeek en aan het Zwartven werd de inwendige mens versterkt terwijl er een grote plensbui uit de lucht viel. Marc haalde de 'douchekappekes' boven, niet om ons haar maar wel de fietszadels droog te houden.



De Pieremarkt.

Zondag 2 september hebben we deelgenomen aan de Pieremarkt te Ravels, waar men over de koppen kon lopen.





Open Monumentendag.

En op zondag 9 september was het, onder een stralende zon, Open Monumentendag met als thema: Muziek, Woord en Beeld. We hadden optredens aan de kiosk bij het museum 't Kaske van het koor Razanko en de fanfare Sint-Nicolaüskring uit Weelde.



In het museum hebben we van de fanfare van Ravels-Eel instrumenten, partituren, vlaggen, kostuums en foto's geëxposeerd. Verder waren er Gregoriaanse zangboeken, liederboeken van jeugdverenigingen, zangboeken van kerkkoren, enz.... Aan de muur hing een hele verzameling platenhoezen uit de periode van na de oorlog tot ongeveer 1970. Er was muziek en een radio-platenspelermeubel van rond 1956. Deze expositie blijft opgesteld tot het einde van het jaar. Buiten hadden we het mooiste terras van Poppel waar menig drankje genuttigd werd, gezelligheid alom! Dit alles werd mogelijk gemaakt dank zij de enthousiaste inzet van onze medewerkers!



Verder staat er dit jaar nog op het programma:

Dinsdag 2 oktober halen wij onze wandelschoenen uit de kast om onder leiding van Stan De Kinderen en een gids van de Staatsbossen een deugddoende herfstpromenade te maken. **Afspraak om 13.30 uur** op de parking van het Boshuis bij de Staatsbossen te Ravels.

En op **donderdag 25 oktober** komt Ad Van Gool met veel kennis en humor een leuke causerie “van billen en kruien” houden over de molenaarsstiel. Dit gebeuren heeft plaats in de **Gemeentezaal van Poppel om 20.00 uur**. Meer info hierover op www.advangool.nl

Voor de geïnteresseerden is er een **lessenreeks ‘Familiekunde voor Beginners’** van 5 avonden te Brecht in het Kempisch Museum (Mudaeusstraat 3). Deze lessen gaan door op de donderdagavonden 11 oktober, 18 oktober, 25 oktober, 8 november en 15 november, telkens van 19.30 tot 22.00 uur.

Van Lief en Leed.

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Phil Van Hees, overleden op 28 mei 2012.

Om zeker te zijn dat we niemand vergeten te vermelden, vragen wij U ons op de hoogte te brengen via één van onze bestuursleden. (Adressen vindt U op de laatste pagina van dit tijdschrift).

In memoriam Frans Slegers.

Door Jos Nooyens en Ria Verheyen.



Op Paaszondag, 8 april 2012, is in het RVT 'O.L.Vrouw van de Kempen' in Ravels, Frans Slegers van ons heengegaan. Frans (°Arendonk 16.04.1922) had drie weken voordien, in familiekring, zijn negentigste verjaardag gevierd.

Toen zijn vader in 1935 als douanier naar Poppel verplaatst werd, verhuisde het gezin Slegers van Arendonk naar Poppel. Frans was de oudste in het gezin met zeven kinderen. Hij wilde onderwijzer worden. Na één jaar internaat in Sint-Victor (1936) mocht hij aan de normaalschool gaan studeren in Mechelen a/d Maas.

Door oorlogsomstandigheden zat afstuderen in 1940 er niet in en werd Frans als 19-jarige gediplomeerd in 1941. Omdat het in oorlogstijd moeilijk was een plaats als leerkracht te bemachtigen ging hij als bediende werken in de Poppelse melkerij. Zijn positie aldaar, zij het in oorlogstijd, moet voor hem een leerschool geweest zijn voor de belangrijkste tak

van de Poppelse landbouw, namelijk de melkveebedrijven en de veeteelt. Zo kwam hij als schetser voor het veekweeksyndikaat regelmatig bij kwekers op de boerderijen om kalveren en jong vee te schetsen en in te schrijven. In 1945 kreeg Frans het vertrouwen van de Poppelse gemeenteraad en werd bij stemming benoemd aan de gemeentelijke basisschool.

In die tijd lag de benoeming van een leerkracht nog in de handen van de voltallige gemeenteraad. Een toekomstig onderwijzer werd niet alleen op zijn diploma maar ook op zijn persoonlijkheid en afkomst beoordeeld door de raad. De dorpspolitiek speelde mee. Voorzichtigheidshalve gingen de kandidaten op huisbezoek bij de raadsleden om zich voor te stellen en hun stem te vragen. Meestal kreeg de kandidaat leraar dan te horen dat hij niet enkel zijn beste krachten moest wijden aan de kinderen in de klas, maar dat hij na de schooluren zich helemaal ten dienste moest stellen van heel de gemeenschap. Dat heeft meester Frans Slegers heel zijn leven lang gedaan in Poppel. In 1960 werd hij schoolhoofd, in de Poppelse volksmond 'den bovenmeester'. Hij combineerde deze functie met lesgeven tot zijn pensionering in 1983. Zijn opvolger werd vrijgesteld van lesgeven. Tegenwoordig heeft de school een directeur.



Frans met zijn leerlingen in 1946.

Bovenste rij van links naar rechts: Jan Leemans, Karel Van De Pol, Roger Godschalk, Henri Van den Broek, Christianus Heykants, Jan Heykants, Louis Stabel, Medard Van Loon.

Middenste rij van links naar rechts: Herman Vandensavel, Alfons Devue, Karel Meyvis, Jan Pluym, Jules Moonen, Frans Willems, Leo Timmermans, Jan Bayens, Corneel Bax.

Onderste rij van links naar rechts: Albert Steenssens, Aloys Ruts, Louis Schellekens, Hendrik Bierens, Jan Timmermans, Karel Leuse, Louis Moonen.

Achtendertig jaren heeft meester Frans Slegers de Poppelse schooljeugd op zijn eigen gedisciplineerde manier kennis en omgangsnormen bijgebracht. Veranderende normen, waaraan hij zich voortdurend moest aanpassen, waren niet altijd de zijne....

Samen met zijn echtgenote Marguerite, die hem te vroeg ontviel, heeft hij heel wat gereisd. Andere culturen trokken hen aan. Zij bezochten Rusland, Mexico, Cuba, China, Zaïre en Gabon. Met Frans kon je een gesprek of discussie hebben over bijna alle onderwerpen.

Tijdens de jaren als leraar, maar vooral vanaf zijn pensionering op zestig jaar, heeft Frans dus vele uren van zijn vrije tijd besteed aan het Poppelse verenigingsleven en de parochie. In 1947 was hij mede initiatiefnemer om de fanfare, die tijdens de oorlog op non-actief was geraakt, weer op te richten. Frans gaf, als spelend bestuurslid en secretaris, de vereniging haar vroegere glans mee terug. De geschiedenis van fanfare 'De Verenigde Vrienden' heeft hij in een tiental goed gedocumenteerde artikels in het tijdschrift van de heemkundekring gepubliceerd.

In verenigingen zoals: OKRA, COV, KWB, ziekenzorg en fanfare heeft Frans als bestuurslid of secretaris zijn stempel gezet van goed beheer en samenhang.

Wij hebben Frans gekend:

- als de integere meester die de Poppelse schooljeugd veel heeft bijgebracht,
- als een dorpsgenoot die onbaatzuchtig veel van zijn vrije tijd heeft besteed aan het Poppelse verenigingsleven,
- als een standvastig man in zijn geloof, aanwezig in kerk en parochie,
- als een man die rechtvaardigheid hoog in het vaandel droeg.

Op Frans kon men rekenen! Daar zijn wij hem dankbaar om.

In het rusthuis kende en typeerde men Frans als een rustig en tevreden man. Nooit klagend, ook al was zijn leven erg beperkt, altijd even minzaam. Zo blijven wij ons Frans voor immer herinneren.

Over zijn inzet in het verenigingsleven kan ook **de heemkundekring** meespreken. We kunnen Frans met recht en reden één van onze pioniers noemen. In 1977 werd de kring gesticht en in 1979 de vzw opgericht. Frans was weliswaar geen medestichter maar al van in de beginjaren stond zijn naam op de ledenlijst. In 1982 bestond het bestuur uit een voorzitter, een ondervoorzitter, een penningmeester, een secretaris en twee bestuursleden. Ondertussen groeide het aantal boeken en tijdschriften gestaag aan en de nood aan een archivaris-bibliothecaris liet zich voelen. Aan Frans werd gevraagd om deze taak op zich te nemen. Hij aanvaardde en als dusdanig werd hij in maart 1983 opgenomen in het bestuur van de heemkundekring.

In die tijd konden de leden van de kring niet enkel boeken en tijdschriften maar later ook de kopies van de parochieregisters ontlenuen. Met zorg en nauwgezetheid waakte hij over het uitleenregister. Regelmatig werden werken ontleend. Vooral de parochieregisters waren erg in trek. Soms was de vraag zo groot dat duidelijke afspraken en organisatie erg belangrijk werden. Frans nam die verantwoordelijkheid zeer ernstig. In 1985 werd het mandaat van secretaris ter beschikking gesteld. Er werd weer in de richting van Frans gekeken. Hij was ondertussen gepensioneerd en inderdaad, hij nam deze opdracht erbij. De kring telde in die jaren tussen 70 en 80 leden, nog geen vierde van vandaag. Maar dat betekende niet dat die opdracht toen gemakkelijker was. Het computertijdperk had hier immers zijn intrede nog niet gedaan. Elke brief, elk verslag, elk document ging door Frans zijn schrijfmachine en op elke enveloppe werd telkens opnieuw de naam en het adres van de leden getypt. Tot in september 1995 bleef hij secretaris.

Behalve zijn werk als archivaris-bibliothecaris en secretaris verleende hij, met kennis van de streek en van de bevolking (Hoeveel huisvaders zou hij niet als leerlingen in zijn klas gehad hebben?), steeds zijn steun aan alle initiatieven van de kring.

Frans bleef zich inzetten als lid van de raad van bestuur tot leeftijd en gezondheidstoestand een beperkende rol gingen spelen. Vanaf maart 2010 mocht hij zich erebestuurslid noemen.

Dank je wel Frans!



Lisa Van Gils – Beyens, Agnes Luyten, Laurent Woestenburger, Marinus Willems en Frans Slegers.
(Receptie bij het terugtreden van Jaan Van Gils en Leo van den Berk als bestuurslid van de heemkundekring.)

Schats te Weelde. (Vervolg)

Door Louis Schats.

Afkortingen:

ARAB	Algemeen Rijksarchief Brussel
KA	Kerkarchief
OGA	Oud Gemeentearchief
MGA	Modern Gemeentearchief
RAA	Rijksarchief Antwerpen
RAB	Rijksarchief Beveren
RAH	Rijksarchief 's-Hertogenbosch
RHC	Regionaal Historisch Centrum
SAA	Stadsarchief Antwerpen
SAT	Stadsarchief Turnhout

IX. NICOLAAS SCHATS werd gedoopt te Weelde 3 juni 1775 en is overleden te Weelde 2 september 1837. Hij trouwde te Weelde 16 april 1806 met Maria Das, gedoopt te Bladel 8 maart 1767, overleden te Weelde 8 januari 1834, dochter van Joannes Das en Johanna Jacobs, beiden uit Bladel.

Bij het huwelijk wordt als beroep van Nicolaas Schats opgegeven *cultivateur*, evenals bij de geboorte van zijn oudste zoon Norbert. Bij de geboorte van zijn zoon Jan is hij *ouvrier*.

In het bevolkingsregister van 1820¹ staat hij te boek als akkerman. Hij woont dan met zijn vrouw Maria Das en zoon Jan in sectie 4, nr 2. De kinderen van Nicolaas Schats en Maria Das:

1. Norbertus Schats werd geboren te Weelde 7 oktober 1806 en is overleden te Bladel 27

juni 1890. Hij trouwde te Bladel op 6 oktober 1831 met Cornelia Borenbergen, geboren te Riethoven 18 februari 1803, overleden te Bladel 4 januari 1856, dochter van Johannes Borenbergen en Elisabeth Cremers, beiden uit Riethoven.

Reeds in 1810 woont Norbertus te Bladel² in het gezin van zijn grootvader Jan Das met zijn nog thuiswonende kinderen Joost Das, Hendrina Das, Christiaan Das en Cornelia Das.³ Hun moeder, Johanna

¹ MGA Weelde 30, bevolking 13.10.1820

² RHC Eindhoven, Bevolkingsregister Bladel, 1850-1860, inv 10, f 94.

Jacobs, is dan reeds overleden. De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat Norbertus waarschijnlijk onmiddellijk na zijn geboorte is opgenomen in het gezin Das omdat zijn ouders niet in staat waren voor hem te zorgen. Ze trouwden toen Maria Das een drietal maanden zwanger was en hebben waarschijnlijk geen mogelijkheden gehad om toen een gezin te stichten. In ieder geval heeft Norbertus zijn hele jeugd doorgebracht in het gezin Das en aangezien zijn oma Das-Jacobs dan al overleden is, zal hij zijn opgevoed door zijn tantes Hendrina en Cornelia, die, evenals hun broers Joost (Joseph) en Christiaan, ongehuwd bleven en tot aan hun dood thuis zijn blijven wonen. Het gezin woonde in Bladel in de Raamstraat en was een echt landbouwersgezin.⁴ Toen Norbertus in 1831 trouwde en kinderen kreeg zal het dus behoorlijk druk op de boerderij zijn geweest. Als de oudste zoon van Norbert, Jan Schats, in 1859 trouwt met Johanna Maria van der Sank, blijft ook dit gezin op de boerderij wonen. De ooms en tantes Das zijn dan al gestorven, maar de meeste broers en zussen van Jan Schats wonen dan nog thuis. Op 18 maart 1864 gaat het gezin Schats-Van der Sank zelfstandig wonen. In de jaren daarna verlaten ook de andere kinderen het ouderlijk huis. Adriaan trouwt in 1866, Hendrina vertrekt in dat jaar naar Turnhout, Willemijn trouwt in 1867 en Elizabeth in 1868. Na haar huwelijk met Theo Dirks, trekt haar broer Norbert bij hen in. Waarschijnlijk is het gezin Schats-Van der Sank toen terug op de boerderij van vader komen wonen, In ieder geval wonen ze in 1870 in hetzelfde huis en vader Norbert blijft bij hun wonen tot aan zijn dood in 1890.⁵

Een foto van Norbertus Schats is nooit gevonden. Dankzij zijn keuring voor militaire dienst weten echter meer van hem dan alleen het feit dat hij landbouwer³ was. In het certificaat van de Nationale Militie uit 1825 worden als kenmerken opgegeven: rond gezicht, blauwe ogen, kleine mond, ronde kin, blonde haren, lengte 1.56m.⁶ In de tijd van Norbert moesten de keurlingen nog loten wie uiteindelijk echt in dienst moest. Het militaire lot was Norbert gunstig gezind, want hij werd uitgeloot.

Uit de Memorie van Successie,⁷ opgemaakt op 27 december 1890, mag blijken dat Norbert in Bladel goed geboerd heeft. Zijn bezittingen worden daarin beraamd op f 8552,11. Tot de nalatenschap behoren een boerderij onder Bladel, kadastraal Bladel en Netersel, Sectie C nr 454, Sectie D, nr 58, 68, 96, 161, 162, 520 en 585, Sectie E 203, 205, 206, 207, 226, 298, 299, 679, 891 en 895 en onder Reusel Sectie A nr 164 en 165, tezamen groot 8 ha, 54 are en 56 ca, tezamen geschat op f 4805. In de Meijersche Courant van 30 augustus wordt deze boerderij via notaris Baar te Bladel als volgt te koop aangeboden: *een dubbele boerderij, gelegen onder Bladel en Reusel, te samen groot 9½ hectaren. In een der huizen dezer Boerderij bestaat eene der beste plaatselijke herbergen met vergunning*⁵. De vermelde oppervlakte lijkt dus enigszins overdreven, want de werkelijke oppervlakte is ca 8½ ha.

Verder bestaat de nalatenschap uit het houtgewas op deze boerderijen, geschat op f 650,25, de helft in een perceel bouwland onder Bladel Sectie E nr 217, geheel groot 0.19.70 ha en de helft in een perceel heide gelegen onder Reusel Sectie A nr 166, geheel groot 0.55.50 ha, tezamen geschat op f 98,50. Het houtgewas op deze percelen, geschat op f 19,62. Bovendien zijn er rentegevende vorderingen, samen totaal f 1950 met nog te vorderen rente tot aan de sterfdag totaal f 28,79 (zie tabel hieronder).

<i>Rentevorderende leningen t.b.v. Norbert Schats op 27.12.1890</i>			
<i>Schuldenaar:</i>	<i>hoofdsom:</i>	<i>rente:</i>	<i>per datum:</i>
RK kerk Hapert	f 1000	3 ³ / ₄ %	19.2.1885
Martinus van Hoof, Bladel	f 150	3%	19.1.1885
Martinus van Hoof, Bladel	f 50	3%	1.1.1890
Gerardus Soontiëns, Bladel	f 200	3%	1.5.1885
Johannes Baselmans, Bladel	f 200	3%	1.10.1873
Annie Maria vd Water, Bladel	f 350	3%	sept. 1885

³ RHC Eindhoven, Bevolkingsregister Bladel 1810, f 29, streekarchief Eindhoven.

⁴ RHC Eindhoven, Bevolkingsregisters Bladel 1849, inv 9A, huisnr 1-118; 1850-1860, inv 10, f 94; 1860-1870, inv 11, f 148.

⁵ RHC Eindhoven, Bevolkingsregisters Bladel: 1849, invnr 9A, huisnr 1-118; 1850-1860, inv 10, f 94; 1860-1870, inv 11, f 148.

⁶ RAH, BS Bladel, huwelijksbijlage 6.10.1831.

⁷ Memories van Successie, invnr 74, kantoor Oirschot, memorienummer 98.

Daarnaast een vordering wegens geleend geld van f 100 op zijn zoon Norbert en eentje van f 150 op zijn zoon Adriaan. De bij het overlijden aanwezige *gereede gelden* bedragen f 731,74 en zijn kleding wordt geschat op f 18,25.

Aan de passieve kant proberen de kinderen f 400 aan vorderingen op te voeren. De zonen Adriaan en Norbert Schats zouden wegens door hen verrichte verbouwingen aan de huizingen van hun vader elk nog f 200 tegoed hebben. Spijtig genoeg voor de familie wordt deze vordering verworpen. De enige kosten die kunnen worden opgevoerd zijn de begrafeniskosten à f 128,64. Totaal is er dus f 8423,47 te verdelen (f 8552,11 – f 128,64), oftewel f 1403,91 voor elk van de zes erfgenamen.

De akte van successie kan door Theodorus Dirks en Franciscus Cleymans worden ondertekend. Jan, Adriaan en Norbert Schats en hun zwager Johannes Baselmans moeten volstaan met een handmerk in de vorm van het bekende kruisje.

De kinderen van Norbertus Schats en Cornelia Borenbergen:

a. Johanna Maria (Marie) Schats, geboren te Bladel 19 juni 1832, overleden te Antwerpen 27 april 1884. Zij was te Antwerpen *huisbestierster* van de heren J. Kets en J. Vekemans, medeoprichters van de Zoo in Antwerpen,⁸ bij wie zij op zeer jonge leeftijd in dienst trad, aangezien ze ruim 40 jaar bij beide heren gewerkt heeft.

b. Johannes (Jan) Johannes) Schats, geboren te Bladel 6 november 1833, overleden te Bladel 21 september 1920. Hij trouwde te Bladel op 2 mei 1859 met Johanna Maria van der Sank, geboren te Hapert 15 maart 1829, overleden te Bladel 5 juli 1891, dochter van Antonius van der Sank en Petronella Corstiaans.

Jan Schats was van beroep landbouwer. Na hun huwelijk trokken Jan en zijn vrouw in bij de vader Norbertus Schats, in de Raamstraat. In 1864 betrokken zij een eigen woning, eveneens in de Raamstraat. Op dat moment is Johannes arbeider.⁹

c. Adrianus (Jaan) Schats, geboren te Bladel 8 juli 1835, overleden te Bladel 31 oktober 1917. Hij trouwde te Bladel op 27 januari 1866 met Adriana Lemmens, geboren te Reusel 24 februari 1840, overleden te Bladel 1 maart 1921, dochter van Simon Lemmens en Catharina Tops.

Adrianus werd in 1854 gekeurd voor de Nationale militie, maar vrijgeloot. In 1859 trekt hij naar Turnhout, keert terug naar Bladel in 1864,¹⁰ en vestigt zich na zijn huwelijk als landbouwer in de Raamstraat¹¹ (later de Bleijenhoek geheten). Daar begint hij omstreeks 1870 ook een café,¹² het Zwaantje¹³ geheten, waarvoor hij in 1882 een volledige vergunning verwerft.¹⁴

In 1893 begint hij aan de achterzijde van de boerderij een slagerij,^{15,16} de start van vijf generaties slagersgezinnen in Bladel en Veldhoven. Kort na zijn gouden bruiloft in 1916 krijgt hij een beroerte, waardoor hij gedeeltelijk verlamd raakt. Zijn dochter Trien heeft hem zijn laatste levensjaar thuis zo goed mogelijk verzorgd.



Adriaan Schats en Adriana Lemmens

⁸ Bidprentje Maria Schats, 27.4.1884.

⁹ RHC Eindhoven, Bevolkingsregister Bladel, 1860-1870, invnr 11, f^o 159.

¹⁰ RAB, Bevolkingsregister Bladel, 1850-1860, inv 10, f 94 en 1860-1870, inv 11, f 148.

¹¹ RAB, Bevolkingsregister Bladel, 1860-1870, inv 11, f 141.

¹² RAB, Bevolkingsregister Bladel, 1870-1880, inv 12, f 210.

¹³ De Negende Zaligheid, uitg. VVV Bladel en Netersel, 1975, pg 261.

¹⁴ RHC Eindhoven, Gemeentebestuur Bladel 1811-1925, collectie A 0256, inv 1428.

¹⁵ RHC Eindhoven, Gemeentebestuur Bladel 1811-1925, collectie A 0256, inv 2458.

¹⁶ De Negende Zaligheid, uitg. VVV Bladel en Netersel, 1975, pg 268, 269.

- d. Norbertus (Bert) Schats, geboren te Bladel 21 december 1836, overleden te Bladel 16 april 1896. Hij trouwde te Bladel op 31 januari 1871 met Willemijn van Steensel, geboren Bladel 8 maart 1846, overleden Eindhoven 9 april 1932, dochter van Johannes van Steensel en Johanna Maria Waale. Wanneer zijn zus Elizabeth met haar man Theo Dirks omstreeks 1869 het ouderlijk huis verlaat en in Bladel zelfstandig gaat wonen, trekt Norbert bij hen in. Na het huwelijk gaat hij wonen in Bladel, wijk A, nr 198.¹⁷ Bij zijn huwelijk wordt hij als landbouwer aangeduid, in de geboortektes van zijn kinderen als arbeider.
- e. Maria Elisabeth (Elisabeth) Schats, geboren te Bladel 4 april 1839, overleden te Bladel 7 december 1871. Ze trouwde te Bladel op 16 oktober 1868 met Theodorus Dirks, geboren te Bladel 5 april 1842, overleden te Bladel 23 januari 1876, zoon van Martinus Dirks en Anna Maria Aarts.
- f. Johanna Helena Schats, geboren te Bladel 10 november 1840, overleden te Bladel 14 november 1840.
- g. Wilhelmina (Willemijn) Schats, geboren te Bladel 21 augustus 1843, overleden te Bergeijk 23 april 1913. Ze trouwde te Bladel op 18 februari 1867 met Johannes (Jan) Baselmans, geboren te Bladel 6 februari 1840, zoon van Wilhelmus Baselmans en Maria Anna Lemmens. Mogelijk woont Willemijn al vanaf 1861 bij het gezin van haar toekomstige schoonouders aan de Wolfwinkel in Bladel.¹⁸ In ieder geval huizen Willemijn en haar man na hun huwelijk enkele jaren in bij het gezin Baselmans-Lemmens. Hun oudste twee kinderen worden hier geboren.
- h. Hendrina Schats, geboren te Bladel 3 mei 1846. Ze trouwde met Adolf Cleymans, smitsgast te Antwerpen.¹⁹

De nakomelingen van Norbertus Schats hebben zich voornamelijk verspreid over de provincie Noord-Brabant met als twee belangrijkste kernen Veldhoven en Eindhoven. Vrijwel alle Schatsen in Noord-Brabant anno 2010 zijn nakomelingen van Norbertus Schats en Cornelia Borenbergen.

2. JOANNES (JAN) SCHATS, volgt onder X.

X JOANNES (JAN) SCHATS werd geboren te Weelde op 2 februari 1811 en is overleden te Weelde op 18 januari 1850. Hij trouwde te Weelde op 11 november 1835 met Maria Catherina Schaependonk, geboren te Weelde 8 september 1813, overleden te Weelde 4 januari 1892, dochter van Joannes Dionisius Schaependonk en Maria Magdalena Stalpaerts.

Op 22 oktober 1878 laat Maria Catherina Schaependonk, weduwe van wijlen Joannes Schats, handwerkster te Weelde, voor de notaris Wouters te Weelde een akte opmaken, waarin zij verklaart dat zij aan haar zoon Lambertus Schats (gehuwd met Josephina Marinus), dagloner te Weelde, heeft verkocht:²⁰

1. Een huizing met aangelegen land en heide, gelegen te Weelde in Hummelshoek, groot 30 aren 40 ca, kadastraal wijk D nr 70, 70²⁰, 71^c en 79^{bis}, haar toegekomen bij publieke verkoop op 18 maart 1852, voor notaris Wouters te Weelde.

2. Al haar meubelen en huisraad met toebehoren: tafel, kist, 5 stoelen, ijzeren koeketel, ketels, moespotten, vuurpan, wafelijzer, brandijzer, aardewerk, koper, klok, partij stro.

Koopsom: onroerend goed 1200 franks, roerend goed 300 franks, totaal 1500 franks.

De verkoop gebeurde onder de volgende voorwaarden:

Haar zoon Lambertus Schats verplicht zich om zijn moeder Maria Catherina Schaependonk voor de rest van haar leven kost en inwoning te geven, ook als zij ziek is. Lambertus zal zorgen voor haar kleding en lijnwaad en zal ook de doctor en apotheek betalen, haar met een lijkdienst, gezegd 'negenurelijk', ter aarde te bestellen en daarenboven jaarlijks gedurende 14 jaren een mis te laten lezen ter intentie van haar en wijlen haar man Joannes Schats.

Als Anna Catherina Schaependonk binnen 15 jaar overlijdt, zal Lambertus binnen het jaar na haar overlijden een som storten in de massa van haar nalatenschap. De grootte van de som wordt bepaald door het aantal jaren dat Maria Catherina Schapendonk vóór de gestelde 15 jaar zal overlijden en wel 100 franks per jaar. In dat geval zullen de kosten van doctor en apotheek, begrafenis en de 14 vermelde missen, ten lasten van de

¹⁷ RAB, Bevolkingsregister Bladel, 1860-1870, inv 11, f 92, 148, 295.

¹⁸ RHC Eindhoven, Bevolkingsregister Bladel 1860-1870, invnr 11, f^o 295.

¹⁹ Memories van Successie, invnr 74, kantoor Oirschot, memorienummer 98.

²⁰ Notaris Wouters te Weelde, 22.10.1878. Afschrift akte van Roger Rieberghs te Turnhout.

massa komen, ter ontlasting van de koper, Lambertus Schats. Met Lambertus Schats wordt bedoeld haar oudste zoon Norbertus Schats.

De kinderen van Joannes Schats en Anna Catherina Schaependonk:

1. NORBERTS SCHATS, volgt onder XI.

2. Johannes Schats, geboren te Weelde 22 december 1837, overleden te Weelde 28 mei 1917.

Johannes bleef vrijgezel en woonde in bij de dochter van zijn broer Norbertus, Anna Martina, die gehuwd was met Adriaan Cor Rieberghe.²¹ Uit de aangifte van nalatenschap²² van Jan Schats van 17 oktober 1917 blijkt dat zijn bezittingen bestaan uit een bedrag van 1884,75 frank op het spaarbankboekje, een beddenbak met ressort met een waarde van 20 frank en kleren en een weinig geld, tezamen 18 frank.

Bovendien is er nog een vordering op zijn broer Cornelius Schats, werkmans te Beerse, maar die wordt wegens onvermogenheid van de schuldenaar geschat op zéro. Op 12 december 1918 wordt aan de akte toegevoegd dat deze schuld toch betaald zal worden en dat deze inclusief de intrest 436 francs zal bedragen. De intrest gaat over 3 jaar en loopt tot aan de sterfdag van Jan Schats.

In de akte van nalatenschap wordt verwezen naar het eigenhandig geschreven testament van Jan Schats, opgemaakt 15 december 1916 met de volgende inhoud: "De ondergetekende Jan Schats te Weelde verklaart dat na zijn dood Adrianus Rieberghe en zijn vrouw Anna Martina Schats, nog duizend franken kostgeld moeten hebben; het bed met ressort is voor deze eigenaar des huizes waarvoor ik hem wil bedanken".

Jan Schats



3. Dionysius Schats, geboren te Weelde 27 juni 1840, overleden te Weelde 21 december 1841.

4. Dionysius Schats, geboren te Weelde 24 maart 1842, overleden te Weelde 22 april 1900. Hij trouwde te Weelde op 28 mei 1874 met Adriana van der Sauwen, geboren te Reusel 31 augustus 1843, overleden te Weelde 8 september 1883, dochter van Nicolaas van der Sauwen en Adriana van Gorp. Hun kinderen:

a. Maria Adriana Schats, geboren te Weelde 29 mei 1875, overleden te Antwerpen 24 mei 1934.

b. Joannes Norbertus Schats, geboren te Weelde 9 maart 1878, overleden te Aarschot 6 mei 1901. Hij was toen leerling in het Damiaangesticht te Aarschot.

c. Henricus Schats, geboren te Weelde 27 augustus 1883, overleden te Weelde 8 oktober 1883.

5. Maria Magdalena (Magdalena) Schats, geboren te Weelde 16 mei 1844, overleden te Weelde 8 maart 1901. Ze trouwde te Weelde op 10 april 1874 met Petrus Josephus van Heyst, geboren te Weelde 19 september 1839, overleden te Weelde 2 juli 1901, zoon van Petrus van Heyst en Barbara Sneyers. Hij was van beroep linnenwever.

Bij haar overlijden in 1901 woont Magdalena Schats in een tweewoonst te Weelde, wijk C, nrs 251/b, 251/c, 251/a en 254, groot 24 aren en 45 ca, geschat op 700 frank.²³

6. Johannes Cornelis (Cornelis) Schats, geboren te Weelde 13 augustus 1846, overleden te Wortel-Kolonie 21 januari 1940. Hij was gehuwd met Maria Philomena Horemans.

7. Adrianus Schats, geboren te Weelde 28 februari 1848, overleden 26 juni 1852.

XI. NORBERTUS SCHATS werd geboren te Weelde op 20 april 1836 en is te Weelde overleden op 24 juni 1910. Hij trouwde te Weelde op 13 november 1861 met Josephina Marinus, geboren te Weelde 27

²¹ Pastorie St.-Michiel Weelde. Kerkarchief Weelde. Volkstelling van de parochie Weelde door onderpastoor Tubbax in 1915.

²² Akte van nalatenschap van Jan Schats, opgemaakt te Weelde 17.10.1917 voor de notaris van Weelde.

²³ Successieaangifte van Magdalena Schats uit 1901, overleden 8.3.1901, opgemaakt voor de notaris te Weelde.

november 1838, overleden te Weelde 24 juni 1910, dochter van Joanes Petrus Marinus en Anna Martina van Gestel.

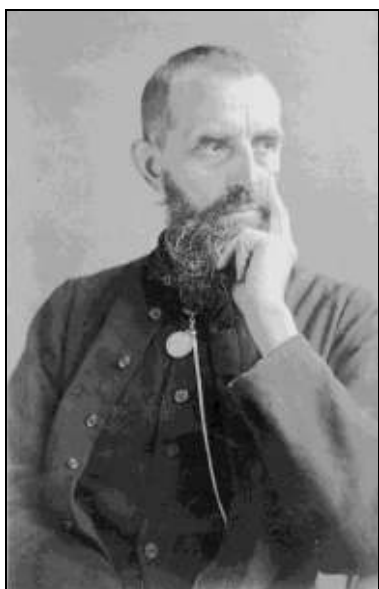
Norbertus Schats koopt in 1878 het huis van zijn moeder Maria Catharina Schaependonk, dat gelegen is te Weelde in de Hummelshoek.²⁴ Het huis is later in eigendom overgegaan naar zijn dochter Anna Martina Schats, die trouwde met Adriaan Rieberghs. Het huis staat te Weelde aan de Achterlaar en is nog altijd in bezit van de familie Rieberghs.

Aanvankelijk wordt Norbertus Schats aangeduid als handwerker, koopman en pakdrager. Nadat hij het huis van zijn moeder heeft gekocht, leent hij in 1882 van Henricus de Bont 1000 franks voor een looptijd van 10 jaar en tegen een rente van 3,5%. Het onderpand is het huis aan de Hummelshoek met de aangelegen grond, tezamen groot 30 aren en 40 ca.²⁵ Langzaam maar zeker breidt Norbertus zijn bezit uit met o.a in 1888 een perceel hakhout, groot 16 aren 30, koopsom 120 frank.²⁶ In 1889 een perceel land, groot 4 aren, koopsom 35 frank²⁷ en in 1894 een perceel land, groot 3 aren, koopsom 20 frank.²⁸ Beide laatste percelen grenzen aan zijn bezittingen aan de Hummelshoek. Waarschijnlijk heeft Norbertus naast zijn beroep van handwerker en koopman, altijd een klein boerenbedrijfje gerund en dat langzaam uitgebreid. Vanaf 1894 wordt hij in aktes aangeduid als landbouwer. Zijn boerderij is blijkbaar groot genoeg geworden om van te leven. In 1896 koopt hij nog een deel van een perceel mastbos, grootte 33 aren, koopsom 50 frank.²⁹

De kinderen van Norbertus Schats en Josephina Marinus:

1. Maria Anna Martina (Marie, Mie) Schats, geboren te Weelde 27 december 1862, overleden Sint-Pieters-Lille 3 februari 1924. Maria Anna Martina Schats trad in het klooster bij de Zusters Apostellinen te Antwerpen op 15 augustus 1892 met de kloosternaam Augustina. Ze werd geprofest op 2 april 1895.³⁰
2. Joanna Schats, geboren te Weelde 21 februari 1865, overleden te Weelde 6 maart 1865.
3. Levenloos kind, geboren te Weelde 26 januari 1868.
4. Maria Theresia Schats, geboren te Weelde 17 januari 1869, overleden te Weelde 11 augustus 1883.
5. Joannes Dionysius (Jan Baptist) Schats.

Jan Baptist is te Weelde geboren op 20 augustus 1870. Diezelfde dag wordt hij gedoopt in de Sint Michielskerk van Weelde, een feit waar hij zijn hele leven bijzonder trots op is gebleven.



Na in Weelde de lagere school doorlopen te hebben, zet hij zijn studie voort te Brussel bij de broeders van La Salle en vervolgens aan het St George College. Hij blinkt uit in wiskunde, met als gevolg dat hij enige tijd als landmeter werkzaam is.

Op 18 augustus 1892 treedt hij in bij de congregatie der Paters van de Heilige Harten te Leuven en wordt op 19 maart 1893 ingekleed. Zijn kloosternaam wordt Edmund. Op 5 oktober 1894 legt hij in Leuven de kloostergeloften af. In Leuven voltooit hij zijn filosofische en theologische studies, waarna hij op 23 december 1899 te Mechelen tot priester wordt gewijd.

Inmiddels is hij van 1896 tot 1898 als leraar werkzaam geweest aan het Damiaancollege te Aarschot. In 1900 gaat hij voor twee jaar naar Engeland om filosofie te onderwijzen aan de Sacred Hearts Novitiate te Eccleshall in het bisdom Birmingham. In 1902 keert hij terug en wordt vice-rector op het Damiaancollege te Aarschot.

²⁴ Notaris Wouters te Weelde, akte van 22.10.1878.

²⁵ Notaris Swaan te Weelde, akte van 14.1.1882.

²⁶ Notaris Swaan te Weelde, akte van 7.11.1888.

²⁷ Notaris Swaan te Weelde, akte van 1.2.1889.

²⁸ Notaris Swaan te Weelde, akte van 18.12.1894.

²⁹ Notaris Swaan te Weelde, akte van 13.1.1896.

³⁰ Weelde, Toen en Nu, heemkundekring Nicolaus Poppelius, 1982, pg 416.

Het jaar daarop gaat zijn grote wens in vervulling: hij wordt uitgezonden naar de missie. Op 10 oktober 1903 vertrekt hij met de 'Kroonland' vanuit Antwerpen naar Hawaï. Na een korte periode in de provincie Kau op het eiland Hawaï, ook de 'Big Island' genoemd, wordt hij in 1907 pastoor in Kalihi-Uka bij Honolulu. In 1934 wordt hij kapelaan in het nabij gelegen weeshuis St Anthony's Home. Na een vruchtbaar leven in dienst van de minderbedeelde medemens, overlijdt hij op 23 april 1951 in het St Francis Hospital van Honolulu.^{31, 32, 33, 34}

6. Anna Martina Schats, geboren te Weelde 29 april 1874, overleden Weelde 2 juni 1951.



Anna Martina Schats en zoon Frans

Ze trouwde te Weelde op 22 januari 1904 met Adrianus Cornelius Rieberghe, geboren te Poppel 2 oktober 1876, overleden te Weelde 1955. Anna Martina is de laatste Schats die in Weelde overleden is.

Op haar achttiende krijgt Anna Martina een voorkind, Frans Schats, die bij haar huwelijk met Adrianus Cornelius Rieberghe gewettigd wordt. Frans Schats is te Weelde de laatste geboren Schats.

De kinderen van Anna Martina Schats en Adrianus Rieberghe:

a. Franciscus Jozephus (Frans) Schats, gewettigd Rieberghe, geboren te Weelde 2 januari 1892 en overleden te Berchem 16 april 1964. Hij streed aan het front tijdens Wereldoorlog I³⁵, waar hij een been verloor. Hij kreeg diverse onderscheidingen, waaronder Ridder in de Orde van Leopold II. Hij trouwde met Maria Wens, geboren Borsbeek 23 mei 1888, overleden Deurne 9 mei 1969.

b. Antonius Lambertus Franciscus (Toon) Rieberghe, geboren te Weelde 10 mei 1905, overleden te Weelde 12 december 1965.

c. Cornelius Joannes Antonius (Kees) Rieberghe, geboren te Weelde 19 september 1906.

d. Josephina Adriana (Fien) Rieberghe, geboren te Weelde 28 september 1907.

e. Josephus Norbertus (Jos) Rieberghe, geboren te Weelde 27 januari 1916.

Het gezin Rieberghe woonde te Weelde in de Achterlaar, in het ouderlijk huis van Anna Martina Schats, waar haar man Adriaan Rieberghe zich als landbouwer vestigt. In 1926 breidt hij zijn landbouwbedrijf uit met een perceel braakgrond, groot 12 ha 14 a 70 ca, gelegen te Weelde in de Hoebraak-Voorhoofd, koopsom 9000 frank. Koper is verplicht de grond binnen 3 jaar te ontginnen en winstgevend te maken.³⁶

Op 29 december 1935 schenkt Anna Martina Schats, gemachtigde echtgenote van Adrianus Cornelius Rieberghe, beiden landbouwers te Weelde, aan haar kinderen Antoon, Cornelius, Josephina en Josephus, allen landbouwers te Weelde, een hof, groot 9 aren 80 ca. De geschatte verkoopwaarde bedraagt 1500 frank. De schenking gebeurt met volledige instemming van haar oudste zoon, Franciscus Joannes Rieberghe, die te Deurne woont.³⁷

Op 20 oktober 1944 schenken Adriaan Rieberghe en Anna Martina Schats aan hun kinderen Antoon en Josefina, vanwege *hun stoffelijke en geldelijke steun*: 2 beste ledikanten, 2 wollen dekens, 4 beste

³¹ Biografie van pater Edmund Schats, SS.CC., beschikbaar gesteld door pater Chris Keahi, van de congregatie H.H. Harten, provinciaal overste van Hawaï, maart 2009.

³² Weelde, Toen en Nu, heemkundekring Nicolaus Poppelius, Ravels 1982, pg 416.

³³ Brieven van pater Edmund aan zijn familie in Weelde. Elf gedateerde brieven: 15.4.1902, 6.2.1904, 27.4.1905, 15.11.1905, 25.9.1907, 25.8.1925, 23.1.1930, 29.6.1931, 4.1.1935, juni 1938, 1.2.1939. Zeven ongedateerde brieven van omstreeks: 1926/1927, 1930, 1933, 1937, 1939, 1944/1945, januari 1950; in bezit van Roger Rieberghe te Turnhout.

³⁴ Hawaii Catholic Herald, 5.10.1944, Fr Edmund Marks 50 years of religious profession.

Hawaii Catholic Herald, 27.4.1951, Father Edmund passes away; Requiem Mass held Thursday.

³⁵ Brief van Frans Schats, Rouen 9.7.1917.

³⁶ Akte van toewijzing voor notaris Boungne te Weelde, 9.11.1926.

³⁷ Akte van schenking voor notaris Boungne te Weelde, 29.12.1835.

lakens, voor elk een witte spreij, hoofdkussens, keukenstoof, beste kleerkast, keukentafel, kleine eiken tafel, radio met onderkast, naaimachine, 6 stoelen en fornuis.

7. Cornelius Schats, geboren te Weelde 1 januari 1877, overleden te Brielle 29 juli 1960. Hij trouwde op 22 februari 1906 te Brielle met Margaretha Hendrina (Anna) Simmer, geboren Brielle 2 februari 1877. Uit dit huwelijk nageslacht.

Op de koffie bij Frans en Mieke Boeren – Heijkants. Eerste deel.

Door Luc Andries.

Deze keer zijn we een boogscheut verwijderd van het vorige interview bij Nellie Zegers. Frans en Mieke ontvangen mij in hun smaakvol, eigenhandig respectvol gerestaureerde woning, destijds nog het woonhuis van Maria Boeren, een tante van Frans. Ze wonen op één van de mooiste locaties van onze gemeente, namelijk achter of is het vóór de molen 'Arbeid Adelt' en met uitzicht op de toren van de Sint-Michielskerk. Frans en Mieke zijn al vele jaren lid van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius, waarvan Frans ook werkend lid is. Hij is een generatiegenoot van Laurent Woestenburg, onze erevoorzitter. Frans en Mieke denken dat ze niet veel te vertellen hebben maar ze hebben me overladen met een gigantische hoeveelheid foto's, documenten, doodsprentjes én verhalen. We zullen het interview moeten spreiden over twee nummers van dit tijdschrift.



Frans en Mieke in juli 2012.

Het gezin Boeren-Tuytelaers.

Frans werd geboren in Weelde op 13-12-1932.

Zijn ouders waren Emiel Boeren, ° 02/01/1904 te Weelde, † januari 1992 te Turnhout (thuis bij Frans en Mieke in de Vrijheidsstraat) en Maria Tuytelaers, ° 21/04/1903 te Ravels, † oktober 1983 te Turnhout.



Emiel Boeren



Maria Tuytelaers



Emiel en Maria.



Frans één jaar oud.



Het gezin Boeren-Tuytelaers. V.l.n.r. achterste rij : Elisa (Lies) en Frans; voorste rij: vader Emiel, Leo en moeder Maria bij het VW-busje (circa 1955).

Deze foto werd gemaakt ter gelegenheid van de Plechtige Communie van Leo, thuis in de Sint-Michielstraat (nu Torenstraat).

De grootouders langs vaders kant waren Petrus Jacobus Boeren (Jaak), ° 12/01/1875 te Ulicoten (Baarle-Nassau), + 19/03/1960 te Weelde en Maria Catharina Jansen ° 02/01/1868 te Weelde, + 17/04/1938 te Weelde. Grootvader was afkomstig uit een bakkersfamilie maar heeft later nog gewerkt in de Boomkwekerij Swaan.



Petrus Jacobus Boeren.



Maria Catherina Jansen



Achterste rij v.l.n.r.: Leo Boeren (schoenmaker en oom van Frans), een inwonende gendarme (rijkswachter), Emiel (vader Frans). Voorste rij: Jacobus Boeren (bakker) en Catharina Jansen.

De grootouders langs moeders zijde waren Remy Tuytelaers ° 16/07/1872 te Ravels, + 14/10/1949 te Ravels-Eel en Elisabeth Van Gils ° 14/09/1873 te Ravels, + 03/08/1963 te Ravels-Eel.



Remy Tuytelaers en Elisabeth Van Gils.

Het gezin Heykants-Bruyninckx.

Mieke is geboren te Poppel op ° 01/02/1934 als Mieke Heykants, met een ypsilon. Bij het huwelijk met Frans schreef men in de huwelijksakte Heijkants en sindsdien is het met gestipte ij.

Haar ouders waren Jef (Joannes Aloysius Josephus) Heykants ° 04/06/1900 te Poppel, + juni 1994 te Poppel en Sofie Bruyninckx ° 03/03/1907 te Baarle-Nassau met de Belgische nationaliteit, + 1978 te Poppel.



Jef Heykants



Sofie Bruyninckx



Miekes ouders samen aan het melken.

De grootouders langs vaders kant waren Joannes Petrus Heykants ° 23/10/1844 te Riel (Nederland),
 + 05/10/1925 te Poppel en Maria Cornelia Meyvis ° 25/05/1871 te Poppel, + 21/04/1930 te Poppel.



Maria Cornelia Meyvis



Familie Heykants - Meyvis.

V.l.n.r. achterste rij: Rik, Miel, Louis en Jan.

Middelste rij: Mina, Liza, Jef (vader van Mieke), Nelles, Adriaan of Joan, Carolien, Frans en Anna.

Voorste rij: Peerke Heykants en Maria Meyvis.

Deze foto werd genomen door de paters van Nieuwkerk (ca.1920).

De grootouders langs moeders zijde waren Henricus Bruyninckx ° 11/03/1875 te Messelbroek (destijds een arm dorpje in de buurt van Scherpenheuvel), + 29/05/1950 te Poppel en Maria Van Puyenbroek ° 17/03/1870 te Hilvarenbeek, + 20/11/1949 te Riel.



Grootouders Bruyninckx - Van Puyenbroek en hun drie kinderen: Sofie, Marie en Petrus (Peerke).

Omdat de boerderij in de arme zandstreek van Messelbroek niet voldoende opbracht handelden de Bruyninckxen in paarden tot zelfs in Nederland toe. Zo is de grootvader van Mieke hier in de streek beland en trouwde hij met Maria Van Puyenbroek uit Hilvarenbeek. De aandachtige lezer zal nu begrijpen waarom de moeder van Mieke de Belgische nationaliteit had.



Het gezin Schellekens van Tante Marie (Maria Bruyninckx) woonde bij de grootouders van Mieke op Bedaf (Baarle-Nassau).

Op de foto achterste rij v.l.n.r. grootvader Henricus Bruyninckx, Leonard Schellekens, Peerke Bruyninckx (oom van Mieke) en Maria Bruyninckx.

Middelste rij v.l.n.r. grootmoeder Bruyninckx - Van Puyenbroek, Mieke Heykants en haar zus Liza of Liesje.

Voorste rij v.l.n.r. Harry Schellekens, Antoon Schellekens en Jos Heykants (broer van Mieke).

De overgrootouders van Mieke langs de zijde van Heykants zijn Adrianus Meyvis geboren en overleden te Poppel en Carolina Michielsens ° 17/06/1833 te Merksplas, + 07/03/1926 te Poppel.



Carolina Michielsens.



De jeugd van Frans.

Zoals gezegd is Frans te Weelde geboren en heeft er een kommerloze jeugd gekend. Hij heeft er de kleuterschool doorlopen (Zuster Marina) en de lagere school (Meester Gouwy, Meester Raaymakers, Meester Steenackers en Meester Van Beek) tot zijn dertiende. Het belangrijkste dat ge moest kennen in die jaren was de Catechismus, zegt Frans. Als je die goed onder de knie had dan was je bij de beste leerlingen van de klas! Daarna was hij twee jaar intern in het Sint-Victorcollege te Turnhout.



Frans met de fiets op het tuinpad



Frans ongeveer 15 jaar oud op het Sint-Victorcollege.



Buiten zondagse bezoeken van de familie en de wandelingen in schoolverband onder begeleiding naar de schoolsportvelden in Oud-Turnhout, Zondereigen, Zwart Water en de Turnhoutse Heide, mocht Frans maar om de zes weken naar huis. Hij had veel heimwee. Hij vond dat college net een gevangenis en was blij dat hij na twee jaren 'bak' thuis mocht komen werken in de zaak van zijn ouders. Zij hadden een kruidenierswinkel annex voeding en, zoals toen gebruikelijk, met huis aan huis bestellingen. Frans moest om de twee weken de klanten met de fiets bezoeken en hun bestellingen noteren. Die werden 's avonds thuis klaargemaakt en met paard en kar rondgebracht. Later, rond 1955, bij zijn terugkeer uit militaire dienst (23 jaar), werden paard en kar verkocht en vervangen door een VW-busje.

Militaire Dienst.

Op de leeftijd van 21 jaar (1953) werd Frans opgeroepen om het land te gaan dienen voor een periode van 21 maanden, een periode die tijdens zijn militaire dienst verminderde tot 18 maanden. Frans vervulde zijn militaire dienst als KROO (kandidaat reserve onderofficier). Eerst volgden er in het Klein Kasteeltje te Brussel nog de bekende 'Drie Dagen', die toen nog echt 3 dagen duurden.



'Drie Dagen' in het Klein Kasteeltje. Frans staat op de achterste rij tweede van links. Rechts naast Frans staat Janus Bols. Op de tweede rij is Laurent Verbeek zevende van links en Jos Hermans vierde van rechts. Op de eerste rij is Louis Bols derde van links.

Na deze keuring volgden er opleidingen te Leopoldsburg (6 maanden) en te Stockem bij Arlon. Frans belandde daarna in Düren (Duitsland) waar hij als sergeant een aantal manschappen, die allerlei klussen moesten opknappen, onder zijn bevel had. Hij had een mooie tijd in het leger, getuigen deze foto's.



Omdat Frans KROO was, werd hij na het beëindigen van zijn legerdienst nog regelmatig opgeroepen om 'kamp' te gaan doen.



Frans ligt helemaal vooraan.



Frans als 'facteur' tijdens een 'manoeuvre'.

Na het afzwaaien in 1955 kwam hij nog enkele jaren thuis in de zaak werken en was twee jaar lang vrijwillig brandweerman in Weelde. Hij heeft in die paar jaren als pompier één grote brand meegemaakt. Dat was bij Gust Dries tegenover het kapelletje van de Hegge. Er moest twee dagen nageblust worden omdat het hooi en het stro op de schelft maar bleven smeulen.



Douanier: zijn roeping.

In 1956 stond er in de krant een advertentie voor ingangsexamen douanier. Frans trok met nog 11 anderen van Weelde naar de Eeuwfeestpaleizen in Brussel. Van deze twaalf slaagden er maar twee Weeldenaren: Frans (325^{ste}) en André Luyts. Frans werd op 1 april 1957 opgeroepen en er volgden enkele maanden opleiding te Kapellen. Zijn eerste dienstplaats werd een half jaar Meersel-Dreef. Daarna deed hij een aanvraag voor Zondereigen. Men mocht die functie niet in eigen dorp uitoefenen en dus was dat voor Frans het dichtste bij zijn woonplaats, Weelde. Toen er een douanewoning vrij kwam in Zondereigen konden Frans en Mieke trouwen.



Frans voor de douaneschool te Kapellen.



Bij het afstuderen.

De jeugd van Mieke.

Eén februari 1934, zes jaar vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog kwam Mieke ter wereld in een landbouwersgezin te Poppel. Haar jeugd heeft, ondanks die wereldbrand, een normaal parcours gekend.



Zomer 1934



Mieke en Liesje



Liesje en Mieke



Plechtige Communie

De kleuterschool heeft ze doorlopen te Poppel in de Vond bij zuster Rachelle en andere zusters. Ze volgde de lagere school tot haar 14 jaar bij o.a. Zuster Aurelia (eerste studiejaar), Juffrouw Maria Jansen, Zuster Emerita, Zuster Theodarda en Zuster Josepha. In elke klas zaten twee leerjaren: de lage en de hoge kant.



In circa 1942 zat Mieke aan 'de lage kant'. Destijds zaten er verschillende leerjaren samen in één en dezelfde klas. Zodoende sprak men van lage en hoge kant naargelang het studiejaar waarin men zat). Mieke zit tegen de muur als tweede van links.

Na de lagere school had Mieke het geluk om tot haar 17 jaar lessen te mogen volgen in de nieuw opgerichte 'Middelbare Huishoudafdeling Sint-Anna'. Anders had ze moeten werken in het ouderlijke bedrijf. Ze vervolmaakte zich in koken, naaien, wassen, strijken en enkele algemene vakken zoals Nederlands en praktische boekhouding voor het huishouden. Ze kreeg er les van Zuster Raymondine, Juffrouw Mertens, Juffrouw De Winter en Juffrouw Notelaers. Deze laatste was de beste voor het vak snit en naad. Mieke werd heel vaardig met naald en draad en het gevolg was dat zij thuis alles moest naaien en verstellen. Het ging van eenvoudige werkkleding tot het maken van kleding voor broer en zus en zelfs enkele keren het maken van een trouwkleed. Er werd hen alles, maar dan ook alles aangeleerd.



Liesje, Jan en Mieke.



Mieke: ongeveer 12 jaar



en circa 14 jaar.

Het leven thuis verliep normaal voor de kinderen Heykants ondanks de moeilijke Jaren Dertig en de Tweede Wereldoorlog. Ze waren nog wel te jong om ten volle te beseffen in welke tijdsgeest ze leefden.



*Lisa Walschots, zus Liesje en Mieke.
Vooraan Phil Walschots.*



Mieke, Jan Kouws (broer van de knecht) en Liza.



*Maria Mulders, Mieke, Keeke Adriaensen en Net
Mulders.*



Mieke 18 jaar.

Kort na de oorlog was er "niks, echt niks" zegt Mieke. Door de over en weer beschietingen aan de grens op het einde van de oorlog was alles kapot in de gehuchten Aarle, Maarle enz.... Ze moesten ofwel gaan dienen in de stad ofwel thuis blijven en allemaal elkaar verder helpen. Ze gingen in de buurt bij familie werken. In de winter zaten ze op de dorskas en in de zomer links en rechts op de velden. Maar verdienen deden ze "niks"! Meisjes gingen, als ze de kans hadden, werken in een fabriek want dan verdienden ze toch iets voor zichzelf. Maar er was eigenlijk weinig of geen werk na de oorlog. Alles lag plat!



Zus Liza bij het oogsten.

Toen Mieke 17 jaar werd en de Huishoudschool in Poppel achter de rug had, was ze heel blij dat ze van thuis naar Antwerpen mocht om een opleiding te volgen bij Familiezorg. Deze opleiding duurde 4 maanden met daarna een stage in Antwerpen en in het moederhuis in de Korte Begijnenstraat te Turnhout. Vanaf 1953 functioneerde ze 5 jaar bij Familiezorg in de streek en meestal in Poppel, Weelde, Baarle-Hertog en Zondereigen. Eén van de grote verschillen met vroeger is dat het huishoudelijk comfort enorm veranderd is na de oorlog. We denken daarbij alleen maar al aan centrale verwarming, plastic emmers (i.p.v. zware ijzeren emmers), waterleiding (toen ze pas in Zondereigen woonden hadden ze één waterput voor twee gezinnen), wasmachines, afwasmachines, kookvuren, strijkijzers, naaimachines, toiletten, badkamers enz.... Als ze in Poppel moest werken, dan ging het met de fiets van Zondereigen naar b.v. Aarle. De fietstocht langs slechte wegen en dan het werk erbij betekenden wel dat ze een hele dag van huis weg was. "Ja" zegt Mieke, "Zondereigen was toen echt het einde van de wereld, d'er was effenaf niks!". Het werk bij Familiezorg hield echter op met haar huwelijk want de echtgenote van een douanier mocht niet gaan werken.



Groepsfoto opleiding Familiezorg te Antwerpen. Mieke staat helemaal links, achterste rij. We bemerken ook Maria Bax zesde van links achter het kleine meisje.

Miekes jonge jaren speelden zich te Poppel af en soms deed ze met vriendinnen, met zusters en broer een uitstap. Dat was halverwege de jaren 1950, een periode waarin velen, na de lange oorlog, weer in een leven met een normale en positieve toekomst konden geloven.



Volendam 1951: Lisa Van Gestel, Maria Severeijns, Mieke en broer Jos.



1954, Lisa Van Gestel, Mieke, Maria Bax en Liza met de fiets op bedevaart naar Scherpenheuvel.

Op vrijersvoeten.

Als het ergens kermis was dan trok Mieke naar de danstent, want zij danste en danst nog altijd heel graag. En zo gebeurde het, met Poppel-Kermis in september 1956, dat ze Frans voor het eerst zag bij 'Wies Pieten' (Aloïs Van Hees) in café 'De Tramhalte' te Poppel. Er stond dat jaar geen tent en in Poppel kon men alleen gaan dansen bij Sooike De Wit en in De Tramhalte. Maar toen Mieke nog op school zat in Poppel, veroordeelden de religieuzen het nog ten strengste dat meisjes in de nabijheid gezien werden van zo'n onzedige instelling als een danstent of dat ze zelfs maar hun neus door een kier van het tentzeil zouden steken.



Uitstap naar de watervallen van Coö en Trois-Ponts aan de Ourthe tijdens hun verloving; Mieke samen met Frans, zijn ouders, broer Leo en zus Elisa.

Na twee jaar verkering, die verliepen zoals het toen de gewoonte was, traden ze op 5 juli 1958 in het huwelijk. Frans had eerder al een aanvraag gedaan tot mutatie naar Zondereigen omdat er daar een plaats vrij kwam met een douanewoning, waar het jonge koppeltje zijn intrek kon nemen. De douane stelde toen wel altijd als eis dat, vanaf het moment een grensbewaker trouwde, zijn vrouw haar werk zou opgeven.



Vijf juli 1958



Huwelijksreis: Expo-Wereldtentoonstelling.

Wordt vervolgd.

Het lied van de Heilige Nicolaus Poppelius.

Door Ria Verheyen.

9 Juli is de datum waarop de 19 Martelaren van Gorcum door de Katholieke Kerk herdacht en geëerd worden en dat reeds sinds hun heiligverklaring in 1867. Bij ons in Ravels, Weelde en Poppel betekent die datum gewoon: *'Feest van Den Heilige'*.

Tegenwoordig verloopt die dag en het octaaf dat er steeds op volgde, iets minder vurig. Maar velen onder ons herinneren zich nog levendig dat elk jaar op 9 juli en tijdens de acht daarop volgende dagen in de mis en het lof het *'Lieve van den Heilige'* door iedereen uit volle borst werd meegezongen.

Op de zondag die in het octaaf viel, was het absoluut nodig dat men heel goed op tijd in de kerk van St. Michiel in Weelde aankwam, anders moest men tijdens de hele viering van het lof blijven rechtstaan. De kerk zat afgeladen vol! En met zoveel volk klonk het lied nog luider. Daarna ging de processie uit en een paar dagen later trokken de mensen in bedevaart, te voet naar het kapelletje in de Hegge onder het zingen van het lied. En tijdens de jaarlijkse bedevaart naar Den Briel (Brielle) weerklonk dat zelfde lied op de plaats waar die martelaren eens de dood vonden.

Dit gaat nog steeds zo, alleen verloopt het sinds de jaren '70 een beetje rustiger en met minder volk dan vroeger.

Heel toevallig viel een bestuursvergadering van de 'heemkunde- en erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius' dit jaar op 9 juli. Eigenlijk was het dus de feestdag van onze vereniging. Een lofviering was er niet meer bij. We dronken dus maar een glaasje Cava en ... zongen het lied!

Toen we enkele weken later ook nog de vraag kregen van uitgeweken dorpsgenoten om hen de tekst van het lied te bezorgen, besloten we het in dit tijdschrift op te nemen. Overtuiging of nostalgie? Het maakt niet uit. Hier volgt de tekst:

Loflied ter ere van de H. Nicolaus Poppelius.

Nicolaüs vol betrouwen
Knielen wij eerbiedig neer
Om door U in al ons lijden
Hulp te krijgen van de Heer.

*Ref. Nicolaüs, onze beden klimmen op ter uwer eer.
Sla uw ogen naar beneden, zie genadig op ons nêr (2x)*

Bukken moest Ge voor de Geuzen
Haten Paus en Roomse leer.
Maar ge geeft uw bloed ten beste
Christus en zijn Kerk ter eer!

Ref.

Martelaar van 't Tabernakel!
God alléén was het bekend.
Hoe uw hart van liefde blaakte
Voor 't geheimvol Sacrament!

Ref.

Heil'ge priester, Goede Herder,
Door uw voorbeeld en uw vlijt
Leiddet g' uw beproefde schapen
Op de weg der Zaligheid.

Ref.

Mogen wij voor 't goede strijden.
Strijden is op aarde ons lot
Steeds indachtig uwe leuze:
"Wel slaapt hij, die slaapt om God!"

Ref.

Tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden' Afgiftekantoor: 2380 Ravels 1 Redactieadres: Ria Verheyen, Welvaartstraat 14, 2300 Turnhout		Verschijnt 3-maandelijks Verantwoordelijke uitgever: Luc Andries Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Poppel
---	---	---